

การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยนอก ของแรงงานต่างด้าว อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ปีงบประมาณ 2557-2558

รัฐกรณ์ ดอนลาดลี*

นิลวรรณ อยู่ภักดี†

บทคัดย่อ

ประเทศไทยมีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมากทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ในปี พ.ศ. 2557 มีการจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จทำให้มีแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียนและทำประกันสุขภาพเพิ่มมากขึ้น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและการใช้บริการด้านสุขภาพของแรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนใน อ.เขาฉกรรจ์ จ.สระแก้ว เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการบัญชีและการเงิน ฐานข้อมูล HOSxP ของโรงพยาบาลและฐานข้อมูล JHCIS ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในปีงบประมาณ 2557 และ 2558

ผลการศึกษาพบว่า ปีงบประมาณ 2557 มีจำนวนแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียน 54 คน มารับบริการ 90 ครั้ง ปีงบประมาณ 2558 มีแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียนเพิ่มขึ้นเป็น 983 คน มารับบริการ 596 ครั้ง ค่าใช้จ่ายผู้ป่วยนอกทั้งหมดในปีงบประมาณ 2557 และ 2558 เท่ากับ 22,588 และ 145,482.92 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งเท่ากับ 250.98 ± 352.18 และ 244.10 ± 301.82 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนที่ขึ้นทะเบียนทั้งหมดเท่ากับ 418.30 และ 148.00 บาทต่อคนต่อปี ร้อยละของผู้มารับบริการต่อผู้ขึ้นทะเบียนทั้งหมดเท่ากับ 38.9 และ 25.5 ตามลำดับ ส่วนรายได้ของโรงพยาบาลจากผู้ป่วยนอกที่มีบัตรประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวในปีงบประมาณ 2558 คือ 642.40 บาทต่อคนต่อปี

คำสำคัญ: ค่ารักษาพยาบาล, ผู้ป่วยนอก, แรงงานต่างด้าว

Abstract An Analysis of Medical Care Charge for the Outpatient of Migrant Workers at Khao Chakan District, Sa Kaeo Province in the Fiscal Year of 2014 - 2015

Rattagorn Donladlee*, Nilawan Upakdee**

*Khao Chakan Hospital, Sa Kaeo Province, **Faculty of Pharmaceutical Sciences, Naresuan University (Corresponding Author)

Thailand has a large number of the migrant laborers working both legally and illegally. In 2014 the government set a strong policy to officially register migrant workers for providing health insurance. This research aims to analyze the costs of medical care and health services of the registered migrant workers at Khao Chakan District, Sa Kaeo Province. This was a descriptive study using secondary data from the accounting and finance on HOSxP database of the hospital and JHCIS database of Subdistrict Health Promoting Hospitals in fiscal 2014 and 2015.

The results showed that there were 54 registered migrant workers receiving 90 health care services visits in the fiscal year 2014. In 2015, the number of registered migrant workers increased to 983 people receiving 596 health care services. The total cost of outpatient in fiscal 2014 and 2015 was 22,588 baht and 145,482.92 baht. The average cost per visit was 250.98 ± 352.18 and 244.10 ± 301.82 baht. The average cost per registered person was 418.30 baht and 148.00 baht respectively. The percentages of people who turned up for services to the total registered workers were 38.9% and 25.5% respectively. The total revenue of the outpatient from health insurance card for migrant workers in fiscal 2015 was 642.40 baht per person per year.

Keywords: medical care charge, outpatient, migrant workers

*โรงพยาบาลเขาฉกรรจ์ จ.สระแก้ว

† คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (ผู้รับผิดชอบบทความ)

ภูมิหลังและเหตุผล

การดำเนินงานด้านประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2544⁽¹⁾ ในปัจจุบันแรงงานต่างด้าวจะได้รับความคุ้มครองในการตรวจรักษาโรคและฟื้นฟูสภาพทั่วไป รวมถึงการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ส่วนสิทธิประโยชน์ที่ไม่ได้รับความคุ้มครองนั้น นอกเหนือจากที่เหมือนกับสิทธิประโยชน์ที่ไม่ได้รับความคุ้มครองในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติจำนวน 10 รายการแล้ว ยังมีอีก 3 รายการ คือ โรคจิต การล้างไต และการทำฟันปลอม ที่ไม่ได้รับความคุ้มครองในระบบประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว⁽²⁾ การมีแรงงานต่างด้าวเข้ามาจำนวนมากในประเทศไทย และบางส่วนไม่ได้ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ผ่านการตรวจโรค จึงอาจนำโรคติดต่อต่างๆ เข้ามา เช่น ไข้กาฬหลังแอ่น โรคเท้าช้าง วัณโรค โรคเรื้อน ในส่วนของสถานพยาบาลก็มีปัญหาด้านบุคลากรที่มีไม่เพียงพอในการให้บริการทั้งคนไทยและคนต่างด้าว ปัญหาด้านการสื่อสาร และปัญหาด้านด้านงบประมาณ⁽³⁾

ปี พ.ศ. 2557 มีการจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service) ขึ้นทั่วประเทศ พบว่ามีแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียนเพิ่มขึ้นจาก 505,025 คน ในปี พ.ศ. 2556 เป็น 1,783,734 คน⁽¹⁾ การขึ้นทะเบียนทำประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวกับกระทรวงสาธารณสุขตั้งแต่ปีงบประมาณ 2558 จะต้องซื้อบัตรประกันสุขภาพที่มีระยะเวลาการคุ้มครองหนึ่งปีในราคา 2,100 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งประกอบด้วยค่าตรวจสุขภาพ 500 บาท และค่าประกันสุขภาพ 1,600 บาท⁽²⁾

ค่าประกันสุขภาพที่แรงงานต่างด้าวจ่ายเข้ามาในกองทุนสุขภาพแรงงานต่างด้าว จำแนกออกเป็นสี่ส่วน ได้แก่ (ก) ค่าบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (ข) ค่าบริการทางการแพทย์ของหน่วยบริการ (ค) ค่ารักษาพยาบาลที่มีค่าใช้จ่ายสูง และ (ง) ค่าบริหารจัดการที่ส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง ในส่วนของจังหวัดสระแก้ว โรงพยาบาลที่มีแรงงานต่างด้าวประกันตนจะได้รับ 642.40 บาทต่อคนต่อปี สำหรับการบริการผู้ป่วยนอก ในขณะที่งบประมาณจ่ายรายหัวของคนไทยใน

ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปี 2558 เท่ากับ 2,895.09 บาทต่อคน⁽⁴⁾ หน่วยบริการได้รับค่าบริการสำหรับการบริการผู้ป่วยนอกในอัตราที่สูงกว่าประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวอย่างไรก็ตาม เมื่อแรงงานต่างด้าวหรือผู้ติดตามที่ขึ้นทะเบียนไว้มารับบริการแบบผู้ป่วยนอกก็ต้องชำระค่าบริการอีก 30 บาทต่อครั้ง

โรงพยาบาลเขาฉกรรจ์เป็นโรงพยาบาลชุมชนขนาดเล็กที่ไม่ได้มีพื้นที่ติดต่อกับชายแดน ไม่มีแรงงานไป - กลับ ไม่มีผู้รับบริการทั่วไปที่ไม่ใช่แรงงาน ไม่ได้อยู่ในเขตอุตสาหกรรมหรือแหล่งท่องเที่ยว แรงงานต่างด้าวที่มารับบริการด้านสุขภาพส่วนใหญ่เป็นวัยทำงานที่ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม ในปีงบประมาณ 2558 มีแรงงานต่างด้าวและผู้ติดตามขึ้นทะเบียนเพิ่มขึ้นเกือบ 20 เท่า จากเดิม 54 ราย ในปีงบประมาณ 2557 เป็น 983 คน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล รวมไปถึงอัตรากำลังคนและทรัพยากรอื่นๆ ที่ต้องใช้เพิ่มขึ้น

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลแรงงานต่างด้าวและวิเคราะห์รูปแบบของการใช้บริการด้านสุขภาพของแรงงานต่างด้าวในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการวางแผนการดูแลรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค การกำหนดอัตราค่าประกันสุขภาพและสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสม การวางแผนด้านกำลังคนและการจัดสรรงบประมาณ

ระเบียบวิธีศึกษา

ประชากร

ประชากร คือ แรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนและมารับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้ง 7 แห่งของอำเภอเขาฉกรรจ์ และโรงพยาบาลเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว โดยไม่รวมผู้ติดตาม และมารับบริการแบบผู้ป่วยนอก ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2556 ถึง 30 กันยายน 2558 (ปีงบประมาณ 2557-2558)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามาจาก 2 แหล่งข้อมูล คือ

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิจากข้อมูลบัญชีและการเงินซึ่งเป็นบัญชีเกณฑ์เงินสด (cash basis) ที่ได้รับจากการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิจากที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูล HOSxP ของโรงพยาบาลและฐานข้อมูล JHCIS ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ด้านการเงินการบัญชี ได้แก่ รายรับจากการขึ้นทะเบียน รายรับจากการตรวจสุขภาพ รายรับจากการให้บริการในแต่ละครั้งที่ต้องชำระ 30 บาท

ด้านการรับบริการแบบผู้ป่วยนอก ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้รับบริการ จำนวนคนที่มารับบริการ จำนวนครั้งของการมารับบริการ และสาเหตุที่มารับบริการ

ด้านค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลรวม

และแยกเป็นหมวดหมู่ตามเกณฑ์ของกรมบัญชีกลาง โรคที่มีค่าใช้จ่ายสูงสุด 10 ลำดับแรก โรคที่มีจำนวนครั้งในการรับบริการสูงสุด 10 ลำดับแรก โรคที่มีจำนวนคนมารับบริการสูงสุด 10 ลำดับแรก และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ค่าใช้จ่ายรายโรคเฉลี่ยต่อครั้ง ค่าใช้จ่ายรายคนเฉลี่ยต่อครั้ง

จริยธรรมในการวิจัย

การศึกษานี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ตามเลขที่โครงการ 581/58 เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2558 ประเภทการรับรองแบบเร่งรัด (expedited review)

ผลการศึกษา

โรคและอาการที่มีจำนวนครั้งของแรงงานต่างด้าวมารับบริการแบบผู้ป่วยนอกสูงสุด ปีงบประมาณ 2557 ส่วนใหญ่อยู่ในการรับบริการของกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ ได้แก่ การดูแลการตั้งครรภ์ปกติ การดูแลและการตรวจหลังคลอด การให้บริการช่วยการเจริญพันธุ์ และการให้บริการคุมกำเนิด โรคอื่นๆ ที่พบ เช่น คออักเสบเฉียบพลัน ส่วนในปีงบประมาณ 2558 โรค

ตารางที่ 1 โรคและอาการที่มารับบริการผู้ป่วยนอกสูงสุดของแรงงานต่างด้าว (จำนวนครั้ง)

ลำดับ	ปีงบประมาณ 2557		ปีงบประมาณ 2558	
	โรคหรืออาการ	ครั้ง	โรคหรืออาการ	ครั้ง
1	Z34 การดูแลการตั้งครรภ์ปกติ	58	Z480 การดูแลการตกแต่งและเย็บแผล	62
2	Z39 การดูแลและการตรวจหลังคลอด	14	Z34 การดูแลการตั้งครรภ์ปกติ	60
3	J02 คออักเสบเฉียบพลัน	5	K30 อาหารไม่ย่อย	51
4	Z31 การให้บริการช่วยการเจริญพันธุ์	4	J02 คออักเสบเฉียบพลัน	38
5	Z30 การให้บริการคุมกำเนิด	2	M791 ปวดกล้ามเนื้อ	30
6			J00 ไข้หวัด	19
7			K08 ความผิดปกติของฟัน/โครงสร้างพุงฟัน	19
8			M54 ปวดหลัง	19
9			M626 กล้ามเนื้อเคล็ด	13
10			J06 การติดเชื้อระบบทางเดินหายใจส่วนบนเฉียบพลัน	12
			R42 เวียนศีรษะ	12
			Z39 การดูแลหลังคลอด	12

หรืออาการที่พบมาก ได้แก่ การดูแลการตกแต่งและเย็บแผล การดูแลการตั้งครุฑปักติ อาหารไม่ย่อย คออักเสบเฉียบพลัน ปวดกล้ามเนื้อ ไข้หวัด ความผิดปกติของฟันและโครงสร้างที่พุงพิน ปวดหลัง กล้ามเนื้อเคล็ด การติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจส่วนบนเฉียบพลัน เวียนศีรษะและการดูแลหลังคลอด (ตารางที่ 1)

ในด้านค่าใช้จ่าย ปีงบประมาณ 2557 โรคและอาการที่มี

ค่าใช้จ่ายรวมสูงสุด (17,669 บาท) จำนวนครั้งของการมารับบริการสูงสุด (58 ครั้ง) ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งสูงสุด (304.64 ± 425.96 บาท ต่อครั้ง) จำนวนคนที่มารับบริการสูงสุด (15 คน) และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนสูงสุด (1,177.93 ± 896.90 บาท ต่อคน) คือ การดูแลการตั้งครุฑปักติ (ตารางที่ 2)

ปีงบประมาณ 2558 โรคและอาการที่มีค่าใช้จ่ายรวมสูงสุด คือ การดูแลการตั้งครุฑปักติ (28,912 บาท) การดูแลการตก

ตารางที่ 2 ค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยนอกสูงสุด 10 ลำดับแรก ปีงบประมาณ 2557

ลำดับ	โรค	ค่าใช้จ่าย รวม	จำนวนครั้ง (คน)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาทต่อครั้ง)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาทต่อคน)
1	Z34 การดูแลการตั้งครุฑปักติ	17,669	58 (15)	304.64 ± 425.96	1,177.93 ± 896.90
2	Z39 การดูแลหลังคลอด	2,422	14 (10)	173.00 ± 35.72	242.20 ± 105.66
3	J02 คออักเสบเฉียบพลัน	836	5 (4)	167.20 ± 51.06	209.00 ± 138.03
4	K04 โรคของเนื้อเยื่อในฟัน/รอบปลายรากฟัน	255	1 (1)	255.00 ± 0.00	255.00 ± 0.00
5	Z30 การให้บริการคุมกำเนิด	254	2 (1)	127.00 ± 0.00	254.00 ± 0.00
6	Z31 การให้บริการช่วยการเจริญพันธุ์	250	4 (4)	62.50 ± 15.00	62.50 ± 15.00
7	F32 ภาวะซึมเศร้า	150	1 (1)	150.00 ± 0.00	150.00 ± 0.00
8	N390 ติดเชื้อในทางเดินปัสสาวะ	137	1 (1)	137.00 ± 0.00	137.00 ± 0.00
9	J00 ไข้หวัด	110	1 (1)	110.00 ± 0.00	110.00 ± 0.00
10	R040 เลือดกำเดาออก	105	1 (1)	105.00 ± 0.00	105.00 ± 0.00

ตารางที่ 3 ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยนอกที่มีค่าใช้จ่ายสูงสุด 10 ลำดับแรก ปีงบประมาณ 2558

ลำดับ	โรค	ค่าใช้จ่าย รวม	จำนวนครั้ง (คน)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาทต่อครั้ง)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาทต่อคน)
1	Z34 การดูแลการตั้งครุฑปักติ	28,912	60 (29)	481.87 ± 405.74	996.97 ± 682.00
2	K02 ฟันผุ	8,100	11 (9)	736.36 ± 288.83	900.00 ± 631.82
3	K08 ความผิดปกติของฟัน/โครงสร้างพุงพิน	7,323	19 (16)	385.42 ± 597.22	457.69 ± 639.37
4	Z480 การดูแลการตกแต่งและเย็บแผล	5,950	62 (21)	95.97 ± 79.58	283.33 ± 366.07
5	K30 อาหารไม่ย่อย	5,390.5	51 (41)	105.70 ± 77.14	131.48 ± 95.57
6	J02 คออักเสบเฉียบพลัน	5,313.8	38 (34)	139.84 ± 79.94	156.29 ± 97.32
7	M791 ปวดกล้ามเนื้อ	3,618	30 (21)	120.60 ± 89.62	172.29 ± 229.41
8	K05 เหงือกอักเสบ/โรคปริทันต์	3,191	10 (10)	319.10 ± 224.28	319.10 ± 224.28
9	A15 วัณโรคระบบหายใจ	3,029	5 (2)	605.80 ± 353.05	1,514.50 ± 1,686.45
10	O46 ตกเลือดก่อนคลอด	2,341	1 (1)	2,341 ± 0.00	2,341 ± 0.00

ตารางที่ 4 ค่าใช้จ่ายและการมารับบริการของแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียน

ค่าใช้จ่ายและการมารับบริการ	ปีงบประมาณ 2557	ปีงบประมาณ 2558
แรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียน (คน)	54	983
แรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนและมารับบริการผู้ป่วยนอก (คน)	21	251
แรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนและมารับบริการผู้ป่วยนอก (ครั้ง)	90	596
ค่าใช้จ่ายผู้ป่วยนอกทั้งหมด (บาท)	22,588.00	145,482.92
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้ง	250.98 ± 352.18	244.10 ± 301.82
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนที่มารับบริการ	1,075.60 ± 972.30	579.61 ± 724.01
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนที่ขึ้นทะเบียนทั้งหมด (บาท/คน/ปี)	418.30	148.00
รายได้ที่ รพ. ได้รับจากบัตรประกันแรงงานต่างด้าว (บาท/คน/ปี)*	2,200.00	642.40
ค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งการใช้บริการแรงงานต่างด้าวที่มารับบริการ	4.3	2.4
ค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งการใช้บริการแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียนทั้งหมด	1.7	0.6
ร้อยละของผู้มารับบริการต่อผู้ขึ้นทะเบียนทั้งหมด	38.9	25.5

*รายรับจากค่าประกันสุขภาพปีงบประมาณ 2557 รพ.บริหารจัดการเองทั้งหมดไม่ได้แยกงบประมาณผู้ป่วยนอก ส่วนปีงบประมาณ 2558 สนง.สสจ.สระแก้ว จัดสรรงบประมาณผู้ป่วยนอกให้ รพ. 642.40 บาทต่อคนต่อปี

แต่งและเย็บแผลมีจำนวนครั้งของการมารับบริการสูงสุด (62 คน) ส่วนโรคและอาการที่มีจำนวนคนมารับบริการสูงสุด คือ อาหารไม่ย่อย (41 คน) สำหรับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งสูงสุด และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนสูงสุด คือ ตกเลือดก่อนคลอด (2,341 บาท) (ตารางที่ 3)

ปีงบประมาณ 2557 และ 2558 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งของแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียนที่มารับบริการใกล้เคียงกัน คือ 250.98 ± 352.18 บาท และ 244.10 ± 301.82 บาท ตามลำดับ ส่วนค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนของแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียนที่มารับบริการ ปีงบประมาณ 2557 มากกว่า ปีงบประมาณ 2558 คือ $1,075.60 \pm 972.30$ บาท ต่อคน และ 579.61 ± 724.01 บาท ต่อคน ตามลำดับ ในปีงบประมาณ 2557 มีจำนวนครั้งเฉลี่ยของการใช้บริการของแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียนที่มารับบริการ 4.3 ครั้ง ต่อปี และจำนวนครั้งเฉลี่ยของการใช้บริการของแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียนทั้งหมด 1.7 ครั้ง ต่อปี ซึ่งสูงกว่าปี 2558 ที่มีจำนวนครั้งเฉลี่ยของการใช้บริการของแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียนที่มารับบริการและจำนวนครั้งเฉลี่ยของการใช้บริการของแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียนทั้งหมด 2.4 และ 0.6 ครั้ง ต่อปี ตามลำดับ ส่วนร้อยละของผู้มารับบริการต่อผู้

ขึ้นทะเบียนทั้งหมด ปีงบประมาณ 2558 ลดลงจากปี 2557 จากร้อยละ 38.9 เป็นร้อยละ 25.5 (ตารางที่ 4)

วิจารณ์

1. การใช้บริการด้านสุขภาพของแรงงานต่างด้าว

โรคและอาการที่แรงงานต่างด้าวมารับบริการในอำเภอเขาค้อส่วนใหญ่ คือ การใช้บริการจากการตั้งครรภ์ โรคระบบทางเดินอาหาร โรคระบบทางเดินหายใจและระบบกล้ามเนื้อ ต่างจากการศึกษาการใช้บริการของผู้ป่วยนอกชาวลาว ในโรงพยาบาลชุมชนขนาดเล็กที่มีพรมแดนติดต่อประเทศลาว ที่พบทั้งโรคทั่วไปและโรคเรื้อรัง⁽⁵⁾ ส่วนการศึกษาข้อมูลการมารับบริการของแรงงานต่างด้าวที่โรงพยาบาลแก่ง จังหวัดระยอง ร้อยละ 50.67 ของแรงงานต่างด้าวมารับบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพ เช่น การดูแลก่อนคลอด การสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน การวางแผนครอบครัว เป็นต้น⁽⁶⁾ ซึ่งจะเห็นว่ากลุ่มที่มารับบริการไม่ได้มีสาเหตุมาจากการเจ็บป่วย คือ หญิงตั้งครรภ์เมื่อเกิดการตั้งครรภ์อาจส่งผลกระทบต่อในหลายด้าน เช่น การทำงาน รายได้ การดูแลสุขภาพแม่และเด็ก งบประมาณของ

โรงพยาบาล จึงควรมีแนวทางดำเนินงานในการส่งเสริมสุขภาพคนในกลุ่มนี้ เช่น ให้คำแนะนำในการฝากครรภ์ การวางแผนครอบครัว การคุมกำเนิด การดูแลหลังคลอดและการฉีดวัคซีนในเด็ก ส่วนโรคอื่นที่พบบ่อยก็เป็นโรคที่พบได้ทั่วไปเช่นเดียวกับการศึกษาอื่นๆ^(5,6) เช่น อาหารไม่ย่อย การติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจส่วนบน และปวดกล้ามเนื้อ ไม่มีโรคประจำตัวเรื้อรังที่ต้องรักษาอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับการศึกษาการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างชาติชาวพม่าในจังหวัดระนอง⁽⁷⁾ ที่พบว่าจากการสัมภาษณ์แรงงานต่างด้าวมีโรคประจำตัวเพียงร้อยละ 4.6 เท่านั้น เนื่องจากแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาในอำเภอเขาฉกรรจ์เป็นกลุ่มวัยทำงาน ไม่มีโรคประจำตัว ต่างจากการรับบริการในโรงพยาบาลที่อยู่ติดชายแดนซึ่งกลุ่มคนต่างด้าวตั้งใจข้ามมารักษาเอง เนื่องจากใกล้ชายแดนทำให้เดินทางสะดวกและเชื่อมั่นในการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลในประเทศไทย⁽⁵⁾ จึงพบผู้ป่วยในกลุ่มโรคเรื้อรังด้วย

2. ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของแรงงานต่างด้าว

ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเฉลี่ยต่อคนของแรงงานต่างด้าวในปีงบประมาณ 2557 และ 2558 คือ และ 1,075.6 และ 579.6 บาท ต่อคน ตามลำดับ เนื่องจากปีงบประมาณ 2557 ไม่ได้มีนโยบายที่เข้มงวดในการบังคับให้แรงงานต่างด้าวทุกคนต้องขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้อง ทำให้มีการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวค่อนข้างน้อยและมักจะเป็นแรงงานที่มีโรคหรืออาการที่ต้องมาใช้บริการสุขภาพอยู่แล้ว ส่วนใหญ่เป็นหญิงตั้งครรภ์ จากข้อมูลการมารับบริการทั้งหมดมี 21 คน เป็นหญิงตั้งครรภ์จำนวน 15 คน ซึ่งต้องมีการดูแลอย่างต่อเนื่องหลายครั้ง โดยมีกรให้บริการกับกลุ่มหญิงตั้งครรภ์จำนวน 78 ครั้ง จากการรับบริการทั้งหมด 90 ครั้ง ทำให้ค่าใช้จ่ายรวมและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนสูงที่สุด ส่วนปีงบประมาณ 2558 การรับบริการของหญิงตั้งครรภ์ยังมีค่าใช้จ่ายรวมสูงที่สุด และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนใกล้เคียงกับปีงบประมาณ 2557 อย่างไรก็ตามความเข้มงวดในการบังคับให้แรงงานต่างด้าวต้องขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องในปีงบประมาณ 2558 ทำให้มีการขึ้น

ทะเบียนของแรงงานต่างด้าวในโรงพยาบาลเขาฉกรรจ์เพิ่มมากขึ้นจากปีงบประมาณ 2557 เกือบ 20 เท่า มีแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียนทุกเพศทุกวัยทำให้สัดส่วนของผู้มารับบริการลดลงจากร้อยละ 38.9 เป็นร้อยละ 25.5 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนที่ขึ้นทะเบียนทั้งหมดลดลงจาก 418.3 เป็น 148.0 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงในการบริหารจัดการด้านงบประมาณของโรงพยาบาลได้

ข้อเสนอแนะ

- โรงพยาบาลเขาฉกรรจ์สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ไปวางแผนการจัดการงบประมาณในการให้บริการด้านสุขภาพของแรงงานต่างด้าว ที่รวมถึงการดูแลรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคที่พบบ่อยและเป็นปัญหาสำคัญของกลุ่มแรงงานต่างด้าวในพื้นที่โดยเฉพาะกลุ่มหญิงตั้งครรภ์

- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว สามารถใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ประกอบการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณในการรักษาพยาบาลของแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสระแก้ว

- กระทรวงสาธารณสุขสามารถใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ในการวางแผนการตรวจสุขภาพและการประกันสุขภาพ เพื่อพิจารณาอัตราค่าบริการที่เหมาะสม สิทธิประโยชน์ในการคุ้มครองแรงงานต่างด้าว นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้เพื่อการวางแผนด้านกำลังคนและทรัพยากรที่ต้องใช้เพิ่มขึ้นจากการรับบริการของกลุ่มแรงงานต่างด้าวและการเปิดเสรีอาเซียน

- ในระดับประเทศ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ไปพิจารณาการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดเพื่อให้แรงงานต่างด้าวทุกคนขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลดีต่อตัวแรงงานต่างด้าวที่สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้ และโรงพยาบาลมีงบประมาณในการบริหารจัดการมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ นายแพทย์คงศักดิ์ วงศ์ชูศรี ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเขาฉกรรจ์ นายคำรณ สมยา สาธารณสุข

อำเภอเขาฉกรรจ์ และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในอำเภอเขาฉกรรจ์ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล รวมถึงเจ้าหน้าที่กลุ่มงานประกันสุขภาพ สนง.สสจ.สระแก้ว เภสัชกรหญิงอรุณี คำจุ่น หัวหน้ากลุ่มงานเภสัชกรรมฯ เจ้าหน้าที่งานประกันสุขภาพ งานเวชระเบียน กลุ่มงานเภสัชกรรมฯ และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลเขาฉกรรจ์ทุกท่านที่ได้สนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. Health Insurance Group, Office of the Permanent Secretary. Report of the health insurance migrant workers 2012-2015, The Ministry of Public Health. Bangkok: Beyond Publishing; 2015. (in Thai)
2. Ministry of Public Health. Instruction of health insurance for foreigner 2015. Bangkok: Beyond Publishing; 2015. (in Thai)
3. Sajjanand S, Ouyyanont P, Wanaset A, Buasawan P. The protection of migrant workers in Thailand: a case study of Nonthaburi. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University; 2014. (in Thai)
4. National Health Security Office. Instruction of funding management in national health security 2015. Nonthaburi: Sahamitr Printing and Publishing; 2014. (in Thai)
5. Health Insurance System Research Office. Health care service used by Lao patients in Thailand. Nonthaburi: 2013. (in Thai)
6. Sungpapan S. Non-Thai laborers attending Klaeng Hospital, Rayong province. Journal of Health Systems Research. 2007;2 Suppl 5:1061-5. (in Thai)
7. Sasiwongsaroj K, Pongpueng S. Health care utilization among Burmese migrant workers in Ranong province. Journal of Health Science. 2009;18(14):575-86. (in Thai)